

VZGOJNI NAČRT OŠ Preserje pri Radomljah

UVOD

Vzgojni načrt je **stalno razvijanje sistema ustreznih odnosov med vsemi udeleženci** kot enakovrednimi ne glede na starost, spol, prepričanja, raven znanja, sposobnosti in način vedenja.

Je oris procesa, s katerim odrasli v vlogi učiteljev in s pomočjo staršev otrokom pomagamo razvijati veščine in lastnosti, ki določajo vzgojenega in omikanega človeka. To je proces učenja, ki poteka v šolskem okolju na način učenja medsebojnih odnosov, spoznavanja lastnih kompetenc, socialnih veščin in kot osebna rast.

Življenje v skupnosti zahteva spoštovanje delovanja samoregulativnega sistema, ki se nadzoruje s pravili, ustvarjenimi skozi čas, in se odvijajo v procesu poskusov in napak.

Življenje v skupnosti je neprestano učenje o tem, kako živeti skupaj.

Vzgojni načrt je nastal na osnovi analize stanja vzgojnega dela na šoli. Uresničevali ga bomo v skladu s pravili stroke, sprejetimi zakoni, na podlagi izdanih predpisov in aktov šole ter učnimi načrti.

Izhodišče vzgojnega delovanja predstavlja 2. člen Zakona o osnovni šoli, v katerem so podrobno predstavljeni cilji osnovnošolskega izobraževanja.

Oblikovan je na sprejetih dogovorih med zaposlenimi, učenci in starši, ki so prav tako odgovorni za njegovo uresničevanje.

Vzgojni načrt se lahko spreminja in dopolnjuje. Letne evalvacije vzgojnega dela so podlaga njegovega nadgrajevanja in spreminjanja.

V skladu z našo vizijo GKŠ – Z dobrimi odnosi do uspeha – smo opredelili pogoje kakovostnega delovanja šole.

Pogoji kakovostnega delovanja šole

- a) Vzpostavljeno delujoče vzgojno okolje po načelih GKŠ – vzgojna načela, kot sestavni del klime in medsebojnih odnosov na šoli.
- b) Znanje, izobraženost in usposobljenost učiteljev v vzgojnih vlogah.
- c) Podpora vodstva in kakovostno vodenje.
- d) Visoko strokovno usposobljen in učinkovit svetovalni tim na šoli.
- e) Povezanost in jasne poti komunikacije znotraj podsistemov na šoli.

Kakovostni medsebojni odnosi

- a) Upoštevamo potrebe vsakega, ki deluje na šoli.
- b) V skupnem sodelovanju soustvarjamo in smo soodgovorni za počutje vseh na šoli.
- c) Upoštevamo 7 dobrih navad komunikacije.
- d) Zavedamo se, da sami izbiramo načine, s katerimi lahko vplivamo na skupno vzdušje v razredu, med vrstniki, v kolektivu in na šoli.

PODATKI ZA OBLIKOVANJE VZGOJNEGA NAČRTA

- a) Na pedagoški konferenci smo avgusta 2007 oblikovali načela vzgojnega načrta in delovanje šole.
- b) V šolskem letu 2007/2008 smo na roditeljskih sestankih s starši sprejeli načine delovanja in šibka ter močna področja vzgojnega delovanja šole.
- c) Ravnateljica je obiskala vse oddelke. Pogovorili smo se o smiselnosti pravil in šolskem redu. Ozaveščali smo, kaj pomenita kaznovanje in restitucija in za katere načine delovanja šole se bodo učenci zavzeli.

- d) V timu za vzgojni načrt smo povzeli ugotovitve treh skupin.
- e) V juniju in novembru smo izvedli anketo med učenci. Izsledki analize so pokazali, da moramo več pozornosti posvetiti medsebojnemu spoštovanju, držanju dogovorov in zmanjševanju vrstniškega nasilja. Omenjena spoznanja smo vključili v vzgojni načrt.

RAZVRŠČANJE PRIORITET

Prioritete so:

- a) Oblikovanje dejavnosti, ki bodo povezale učence različnih generacij in učence posameznih oddelkov.
- b) Oblikovanje dejavnosti, ki bodo pomagale delavcem šole, učencem in staršem pri upoštevanju pravil in dogovorov.
- c) Oblikovanje dejavnosti za krepitev medsebojnega spoštovanja.

VREDNOTE, NA KATERIH TEMELJI VZGOJNI NAČRT

Iz naše vizije in poslanstva izhajajo naslednje vrednote:

zaupanje, spoštovanje, znanje, sodelovanje, negospodovalno vodenje (vzgoja za demokratičnost), varnost, vseživljenjsko učenje, kakovostno delo, usposobljenost, upoštevanje različnosti – strpnost.

NAČELA

Načela izhajajo iz spoznanj sodobnih teorij o človeku, optimalno motiviranem za svojo dobrobit, če napore doživlja kot zadovoljstvo in rezultate v prihodnosti razume kot zvišanje kakovosti življenja.

To dosežemo tako, da učencem omogočimo zadovoljevanje njihovih potreb. Veliko pozornosti posvečamo uporabnosti šolske snovi v življenju. Pri tem upoštevamo:

- a) ustvarjanje **klime**, ki deluje preventivno in zmanjšuje pojavnost neprimerne vedenja,
- b) načelo **oblikovanja okolja za optimalen napredek posameznika** in skupin,
- c) načelo **ravnanja** v smeri vključevanja in strpnosti, sodelovanja, spoštovanja, skupnega reševanja težav, oblikovanja zavzetosti za posameznika, spodbujanje k odličnosti na področju odnosov in znanja,
- d) načelo **zaupanja** z zagotavljanjem varnosti,
- e) načelo **spoštovanja** različnosti ter človekovih in otrokovih pravic.

Načela vpletamo v vse elemente vzgojnega delovanja, ki so oblikovani v okviru vizije, dejavnosti in meril GKŠ.

VZGOJNE DEJAVNOSTI

Namen postopanja

- a) Kršitve družbenih pravil so povezane z ustvarjeno škodo, ki je lahko materialna ali čustvena.
- b) **Poravnava škode zahteva določen napor** in pomeni izkušnjo, ki se povezuje z zavedanjem (vzgojo) odgovornosti, neugodnih posledic, in deluje preventivno za prihodnje podobne situacije.
- c) **Namen vzgojnega postopanja je učenje odgovornosti.**
- d) **Vzgojni postopki obsegajo določanje posledice kršitev pravil** šole. Uporabljajo se, kadar učenci niso pripravljeni sodelovati pri reševanju problemov, in so bile predhodno izvedene vse druge vzgojne dejavnosti. Pri tem sodelujejo učenec, starši in strokovni delavci šole, ki skupaj oblikujejo predloge za rešitev.
- e) V šoli moramo odrasli ob vsakem neustreznem vedenju reagirati.

- f) Glede na resnost, težo kršitve in lastno vlogo odrasli presodimo:
 - ali bomo kršitev obravnavali sami in tako prevzeli odgovornost za proces spremembe vedenja,
 - ali kršitev predamo drugim na šoli (razrednikom, strokovni službi, ravnateljici).
- g) O prekršku zberemo podrobnejše informacije (o vpletenih, okoliščinah, pripovedi vpletenih).
- h) Izdelamo hipotezo, s katero pojasnimo možne vplive, ki so privedli do kršitve.
- i) Skladno z oceno vplivov ocenimo potrebne spremembe, s katerimi bomo preprečili dejavnost neugodnih vplivov.
- j) Izdelamo načrt vpeljave sprememb v vedenje s konkretnimi postopki in odgovornostmi.

Vzgojno ukrepanje

1. Načela ukrepanja

Ukrepanje sledi načelom in ciljem odločnega in učinkovitega spreminjanja družbeno nesprejemljivega vedenja. Z ukrepi preišljeno uporabljamo potencialne, ki jih imamo v okviru šole. Če notranji potenciali ne zadoščajo, se ob nespremenjenih ciljeh in načelih povezujemo z zunanjimi strokovnimi službami. Namesto o stopnjevanju kaznovanja govorimo o **procesu spreminjanja vedenja s pomočjo odraslih**.

Ukrepanje, ki sledi načelom GKŠ:

- Vsako vedenje, ki ni v skladu z družbenimi pravili in normami, zahteva odziv.
- Otrok, ki se neprimerno vede, se nahaja na določeni razvojni stopnji, z določenim naborom socialnih veščin in izkušenj. Neustrezno vedenje ali dejanje kaže, da otrok ne obvlada ali ne razume socialnih odnosov. Ker smo vzgojna ustanova, otrokom pomagamo, da osvojijo manjkajoča znanja in veščine z našo pomočjo.
- Dejanje ali neustrezno vedenje najprej analiziramo. Tako identificiramo manjkajoče spretnosti, veščine in znanja, ki so potrebna za funkcionalno obvladovanje socialnih interakcij.
- Neustrezna dejanja jasno označimo za neustrezne.
- Izdelamo načrt, kako bomo otroka naučili ustrežnejšega vedenja, kjer bo razvil razumevanje pomena prekrška ali nesprejemljivega vedenja.

2. Opis vzgojnih ukrepov:

- a) **Ukinitiv pravic**, povezanih s kršitvami pravil šole: pridobljeni statusi učencev, ugodnosti, ki jih šola nudi.
- b) **Povečano povezovanje – nadzor** nad učencem v času, ko je v šoli, a ne pri pouku.
- c) **Zadržanje na razgovoru po pouku** s soglasjem staršev glede reševanja problema.
- d) **Restitucija** (povračilo škode) omogoča ustvarjalno soočanje z napakami, ki so hkrati priložnost za učenje novih vedenj in popravo napak.

Temeljna načela restitucije so:

- Poravnava je smiselno povezana s povzročeno psihološko, socialno ali materialno škodo.
- Zahteva odločitev in napor tistega, ki je škodo povzročil.
- Oškodovanec jo sprejme kot primerno nadomestilo povzročene škode.
- Spodbuja pozitivno vedenje in ne obrambnih vedenj, kot sta kritika in kazen, ter poudarja vrednote. (Ne vedno: če je škoda napravljena nalašč = restitucija hipokrizija; če je škodo napravil slučajno = lahko nepravilno.)
- Ni kaznovalca, učenec ustvarjalno rešuje probleme.

- Če je učencem dovoljeno napraviti in popravljati napake, je večja verjetnost, da bodo pripravljene spreminjati vedenje; lažje bodo razumeli napake drugih in kot odrasli ne bodo avtoritarno kaznovali.
 - Vedno je potrebno iskati vzroke za nesprejemljivo vedenje, kajti z vsakim vedenjem človek teši svoje potrebe in želi nekaj doseči. Učence je potrebno učiti vedenj, s katerimi bodo bolj zadovoljivo tešili svoje potrebe, reševali konflikte ...
 - Kadar učenec ogroža svojo ali varnost drugih, šola poskrbi za dodatno spremstvo strokovnega delavca ali za takega učenca organizira nadomestni vzgojno-izobraževalni proces v šoli, kadar se dejavnosti izvajajo izven šolskega prostora. (Povečamo povezovanje z njim.)
 - Odstranitev od pouka je mogoča, kadar učenec s svojim vedenjem onemogoča izvajanje pouka kljub predhodnim pogovorom, dogovorom in opozorilom.
 - Cilj odstranitve je (pomagati mu, da se z nekom poveže) vzdrževanje jasno postavljenih mej sprejemljivega vedenja, omogočanje resnega sodelovanja učenca in učitelja pri reševanju problema ter nemotenega učenja drugih učencev v oddelku.
 - Učenec v času odstranitve opravlja delo pod nadzorom strokovnega delavca, ki ga določi ravnatelj. Strokovni delavec mu lahko pomaga pri reševanju problema, zaradi katerega ni pri pouku. V primeru odstranitve učenca od ure pouka, mora učitelj z njim opraviti razgovor še isti dan; skupaj pregledata opravljeno delo in se dogovorita o nadaljnjem sodelovanju in povezovanju.
 - Dodatne zadolžitve izven pouka v šoli ali izven nje.
3. Postopnost ukrepanja:
- Individualno ukrepanje z učencem:
 - pogovor z razredničarko,
 - pogovor pri pedagoginji,
 - pogovor pri ravnateljici.
 - Vključevanje staršev:
 - pogovor s starši,
 - pisno obvestilo staršem,
 - pogovor s starši in otrokom.
 - Spremembe, ki zahtevajo kompleksen proces:
 - pogovor v okviru razredne skupnosti,
 - strokovna individualna pomoč,
 - strokovno delo z družino,
 - delo z razredom,
 - delo na šoli ob pomoči zunanjih strokovnih služb.
 - Smiselno uporabljamo Pravilnik o vzgojnih ukrepih.
Učencu in staršem po storjenem prestopku omogočamo izbiro:
Ali se bodo trudili in se z našo pomočjo v pogojih šolskega okolja lotili poprave neustreznih vedenjskih vzorcev ali jim je lažje zamenjati okolje.
V GKS dlje vztrajamo, ker vemo, da krivec ni otrok niti mi, ampak pomanjkanje znanja. Imamo oporne točke, in sicer osnovne človeške potrebe, za katere vemo, da ne smejo biti nepotešene dlje časa ne pri otrocih in ne pri odraslih.

SESTAVNI DELI VZGOJNEGA NAČRTA

Sestavni deli Vzgojnega načrta so: Hišni red, Pravila šolskega reda ter Pravilnik o vzgojnih ukrepih.

SPREMLJANJE IZVAJANJA VZGOJNEGA NAČRTA

Učinkovitost vzgojnih dejavnosti merimo v času, ko skušamo z njimi popravljati vedenje učencev. Ob zaključku šolskega leta se opravi evalvacija z anketami staršev, učencev in učiteljev ter analizo vzgojnega ukrepanja v preteklem šolskem letu.

O vzgojnem ukrepanju se vodi ustrezna evidenca; šola vodi vzgojno mapo oddelka in individualne vzgojne mape.

SPREJEM VZGOJNEGA NAČRTA

Pri o oblikovanju vzgojnega načrta so sodelovali starši, učenci in učitelji OŠ Preserje pri Radomljah.

Vzgojni načrt je bil sprejet na Svetu staršev dne 28. 5. 2009 in Svetu šole dne 28. 5. 2009.